575

RESSORGIMENT

SUMARI: LA FE MÉS VIVA QUE MAI! — H. Nadal i Mallol: ANTECEDENTS DE LA REVOLTA. — Lluís Castelló: UN AMIC M'ESCRIU.... — Gràcia B. de Llorenç: DE LA PATRIA ESTANT. — HA TRAÏT EL GENERAL BATET? — ACTITUDS BEN DEFINIDES. — JOSEP PLANES-CASES, PREMI NACIONAL D'ESCULTURA. — J. Costa i Bruguera: HORES GREUS. — EL CONFLICTE AMB LA JUSTÍCIA. — Carles Soldevila: CATALUNYA NO GAUDEIX DE CAP PRIVILEGI. — I. Bosc i Romaguera: SE'LS ACABARAN ELS ANGELS. — A HONOR DE DOS PATRIOTES. — CATALANISME DE PA SUCAT AMB OLI. — CURS DE CATALA PER CORRESPONDENCIA. — NOTÍCIES.

Gravats. Dolmen de "Les moreres altes". — Vista general del Port de la Selva. — Josep Planes-Cases, escultor. — Castell de Sant Martí Sarroca. — Girona i el riu Onyar. — Aspecte de Port-Bou.

ANY XIX ☆ OCTUBRE DE 1934 ☆ NÚMERO 219
OFICINES: PERGAMINO, 244 - BUENOS AIRES

Montserrat Bartrés

Professora

TEORIA - SOLFEIG - PIANO

Ensenyança especialitzada per a infants.

2384 - COCHABAMBA - 2384

Ja sou de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana?

HOTEL PENSIÓ "FONT"

Comoditats per a Famílies
Confort i preus mòdics

Moreno, 552 Buenos Aires
U.T. 33, Avenida 3125

L'Atlàntida »

Olis de cuina i de taula,
Vendes a l'engròs i a la menuda.

J. Cabré i Cia.

ESTADOS UNIDOS, 1599
Un. Telef. 37, Rivadavia, 6752

FARMACIA CATALANA

DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per a la campanya, fent-se els enviaments amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
Unió Telef. 3305, (Rivadavia) BUENOS AIRES

RESSORGIMENT

la revista catalana per essència.

•

Corresponsals especials, literaris i gràfics a Catalunya.

•

18 anys de publicació ininterrompuda.

•

Subscripció $ 6.- anuals

PERGAMINO, 244
BUENOS AIRES

/// "La Publicitat" és el vostre diari ///

- Postals de CATALUNYA -

VISTES de diferents indrets de la nostra terra. Col·leccions de 12 (cap de repetida) $ 0.50.

LLIBRES:

Biografia de F. Flos i Calcat	$ 0.50
Història de Catalunya (Primeres lectures)	$ 2.—
Llibre de la Natura (Primer grau)	$ 1.75
Lliçons de Llenguatge	$ 1.—
Lliçons d'Aritmètica	$ 1.—
Lectures d'infants	$ 1.50

Demaneu-los a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana: Rivadavia, 3636, Buenos Aires.

RESSORGIMENT

NY XIX — BUENOS AIRES, OCTUBRE, 1934 — NÚM. CCXIX

La fè més viva que mai!

AMB el cor contorbat encara de tanta commoció rebuda aquests dies històrics per Catalunya; dintre el pesombre constant que mantenen les notícies que el cable ens porta de la pàtria, hem d'escriure la impressió que ens han fet els esdeveniments per tal que el ritme normal de la revista no s'interrompi i els nostres lectors no ens creguin atuïts pel pes de la derrota soferta.

Sí, germans; hem estat vençuts! La nostra pàtria, amatent, alerta sempre a tota possibilitat d'encalçar, si no la llibertat íntegra, almenys una fita que ens hi vagi acostant, ha albirat suara una bretxa oberta en les posicions enemigues i s'hi ha llançat de cop. El mateix anhel de redempció, la fretura d'horitzons més amples, la fam de justícia d'un poble que ja és major d'edat i que encara li imposen tutories despòtiques, potser li ha privat d'amidar l'extensió i el volum de la línia enemiga; potser li ha privat d'analitzar les intencions dels homes amb algun dels quals confiava. Qui sap! Això el temps ens ho dirà.

Sigui com sigui, el moviment ha estat sofocat amb sang. El nostre poble ha lluitat bravament i ha demostrat que la idea d'independència catalana ja no és una simple aspiració platònica d'uns quants, sinó la decisió d'un poble conscient que està disposat a defensar amb la vida allò que és ben seu.

Algunes dotzenes de germans nostres hi han caigut, aquesta vegada. D'altres paguen el seu gest sagrat tancats en els ergàstuls. La sang no s'ha regatejat! I les llambordes de les ciutats i els camps de la nostra terra han estat fecundats pel líquid vital escorrent-se dels cossos tombats per la metralla enemiga. Sang generosa s'ha vessat a dojo i els actes d'heroisme han demostrat al món enter que els catalans saben morir en la defensa dels seus drets nacionals, imprescriptibles.

Ens han vençut per les armes. La força numèrica ha ofegat el clam de redempció del nostre poble però la idea de la nostra llibertat nacional resta intacta. Què diem? L'aspiració a la llibertat que ens és tan cara rep amb el bateig de sang l'incentiu més poderós per a alçar-se com una pira immensa pertot Catalunya. De moment, el sotrac rebut semblarà que ens resta forces però vindrà aviat la reacció natural: cada cor de català serà un soldat per la causa de l'alliberament definitiu.

Que no s'ho creguin que afluixem. Al contrari. Les vergassades ens fan obrir més els ulls. Les punxades ens mantenen desperts i la sang vessada clama venjança. Catalunya sabrà honorar els seus fills morts suara en la defensa del seu patrimoni nacional i de la seva dignitat de poble befat i perseguit.

No ens fa por la repressió perquè ens sabem forts, més forts que la maldat dels nostres opressors. La raó és amb nosaltres i tard o d'hora el món ens farà justícia.

Aquells que no tinguin encara ben formada la consciència en el fet indiscutible de la nacionalitat catalana; aquells germans que encara viuen en la tenebrosa ignorància dels nostres drets nacionals, indubtablement se sentiran decebuts i seran pessimistes del nostre esdevenidor. Però el qui té la convicció que forma part d'un poble amb dret a la vida i a la llibertat i que aquests drets li són interdits, negats, per un altre poble contra tota llei de justícia, per a aquests la dissort actual no afectarà majorment la llur sensibilitat patriòtica, ans la incrementaran.

El cop rebut no ens farà recular. Ens han deturat però no ens farem enrera. Catalunya continuarà la seva ruta i no hi haurà força humana capaç de fer-li tòrcer el camí. Hem fet un alt, però en reprendre la marxa ho farem equipats d'una major confiança perquè la consciència dels nostres germans de pàtria serà més forta i més desperta.

I ara un record per a les víctimes ofertes a la voracitat enemiga. Que el seu gest sigui estimat pel que representa de gran i de sublim i sigui dignificat amb la nostra decisió ferma, serena, de fer de Catalunya, única pàtria nostra, un poble lliure i independent, que ja ho era centúries enrera i volem que ho torni a ésser.

Que aquell que en els moments actuals no senti la veu de la sang que li demana fidelitat a aquestes essències espirituals i patriòtiques per les quals han mort suara tants germans nostres, és que de català només en porta el nom, però la seva ànima ha estat adulterada per influències estranyes al seu esperit; catalans extraviats que solament el retorn a la nostra perduda independència podrà convèncer-los de llur pròpia i autèntica nacionalitat.

I aquest retorn benaurat, el veiem molt més prop ara, després dels fets luctuosos de la primera desena d'aquest octubre sotraquejat arreu del món per esdeveniments sensacionals.

Antecedents de la revolta

LA proclamació de l'Estat Lliure de Catalunya, feta pel president de la Generalitat senyor Companys la vetlla del dissabte dia 6 del corrent mes, no fou un acte impremeditat com alguns mormolen, ni menys un gest particular del partit governamental, no. La cosa portava cua, i llarga. L'inici del moviment pot plaçar-se, si no abans, en el dia que el Parlament de la nostra pàtria votà i aclamà de nou la Llei de Contractes de Conreu declarada nul·la pel govern espanyol i pel Tribunal de Garanties. Aquell dia ja les joventuts catalanes es llançaren al darrer i, situades davant del Parlament, instaren al govern a proclamar la República Catalana.

Les incidències d'aquest afer s'enllaçaren amb les que després es produïren a Bascònia degut a què aquest país també es va veure atacat pel centralisme espanyol. Bascos i catalans confraternitzaren i sembla que acabaren de segellar el pacte segons el qual cas d'ésser atacada una o altra nacionalitat, germanes en esclavatge, s'alçarien ambdues en causa comú.

Més tard vingué el conflicte amb l'administració de justícia. Ja feia temps que hom notava amb escàndol que els magistrats espanyols coaccionaven en forma ostensible, denigrant, aquells que en ús del seu perfecte dret, reconegut per l'Estatut vigent i per la mateixa Constitució espanyola, empraven l'idioma català en els tribunals. Jovino Fernández Peña, Julio

Rodríguez Contreras, etc., es significaven per la llur fòbia. Era tanta la tírria que demostraven aquests magistrats espanyols contra el català, que mentre es mostraven sumament benèvols amb els pistolers, lladres i incendiaris, patriota català que queia a les seves mans sofria severament els efectes de l'odi que els animava.

L'empresonament de Granier-Barrera, regidor berceloní pel càrrec del qual no es tingué cap consideració, per haver dit lladre a En Lerroux; el de Josep Aymà i el de Camil Bofill, directors del setmanari "La Nació Catalana", i els judicis que se'ls seguiren, promogueren un ambient de revolta contra els magistrats anticatalans que infringien l'Estatut de Catalunya i la Constitució espanyola. Vingué aleshores l'empresonament de l'advocat i patriota Josep M. Xammar per haver mantingut davant dels tribunals les prerrogatives de l'idioma català. Fou acusat de desacatament i sotmès a judici. El dia de la vista de la causa es produïren greus incidents derivats de la conducta del president del tribunal contrària als sentiments dels catalans. El públic va intervenir-hi i la força hagué de desallotjar la sala. El fiscal Sancho increpà el cap de les forces policials senyor Badia i tingué frases com la següent: "Vaya una policia de mierda la de la Generalidad! Tal para cual!". En sortir de l'Audiència el senyor Sancho fou detingut. Es produí un conflicte gravíssim d'interpretació de poders. Els magistrats espanyols adreçaren al seu govern un telegrama el text del qual, junt amb la nota que el seguí del Conseller de Justícia i Dret de la Generalitat de Catalunya, trobarà el lector en altre lloc d'aquest número.

Les coses s'anaven agraejant de tal manera que el cap de serveis policials senyor Miquel Badia fou obligat a dimitir. Tot Catalunya se'n condolgué.

Mentrestant es canviaren notes, entre els governs de Madrid i Barcelona, que en comptes de solucionar l'afer l'anaven agreujant. I el govern de Madrid ja es disposava a arrabassar-nos l'ordre públic i en l'ambient berceloní prenia cos la idea d'una probable revolta en defensa de les llibertats consignades en l'Estatut, i ja els corresponsals estrangers informaven als seus diaris: "...la gente ha tomado partido involucrando del problema entre el Gobierno y la Generalidad una cuestión entre uniformismo y separatismo, y por tanto, pensando en la guerra civil". ("La Nación", Buenos Aires, 28 de setembre).

En això, a Espanya es començaren a albirar els primers símptomes revolucionaris. Es descobriren importants contrabans d'armes i els dirigents del partit socialista no s'amagaven de dir que anaven a la revolta per defensar la república les essències de la qual desfiguraven les dretes i els governs lerrouxistes que els feien el joc.

A primers d'octubre s'obriren les corts i, com ja tothom preveia, el govern Samper hagué de dimitir. Sorgí la crisi i Alcalá Zamora donà un altre pas en fals cridant al propi Lerroux a formar govern. Lerroux requerí a Gil Robles i es constituí un gabinet lerrouxista-cedista. Fou la guspira que encengué el foc. D'immediat s'anà a la revolta anunciada. El partit socialista espanyol tragué al carrer les seves forces; fou declarada la vaga general i es desfermaren arreu les protestes per la constitució del govern nefast Lerroux-Gil Robles, o viceversa. L'estat de guerra fou declarat en tot el país.

La incògnita residia a Barcelona. El Govern català hagué de parar els peus, d'immediat, a elements pertorbadors que aprofiten totes les avinenteses per a fer soroll. La vaga també es declarà a Catalunya, i davant els esdeveniments començaren a sentir-se veus favorables a l'alçament de la nostra terra per tal com teníem una ocasió propícia a fer prevaler les nostres llibertats i drets consignats en l'Estatut, tan barroerament amenaçats pels governs lerrouxistes. Azaña i d'altres estaven reunits amb el govern de la nostra pàtria i sembla que es comptava, si no amb l'adhesió, almenys amb la prescindència per part del general Batet, cap de les forces espanyoles d'ocupació, a treure l'exèrcit al carrer.

I a un quart de nou del vespre del dissabte dia 6, el President Companys, del Palau de la Generalitat estant, anunciava al poble allí congregat que el govern de la Generalitat desconeixia autoritat al govern Lerroux i que quedava proclamat l'Estat Lliure de Catalunya per a integrar-lo a una Unió de Repúbliques Ibèriques, gest que fou rebut amb formidables aclamacions i crits de visca la República Catalana! per la multitud enardida.

Com es veu, l'actitud del govern de la nostra terra obeïa a un procés llarg i a l'imperatiu de les circumstàncies favorables tant pel que respecta a la pressió de les joventuts catalanes com a les possibilitats que hom veia davant el panorama general de l'Estat en revolta.

Però ni Bascònia, ja no diem Galícia que restà muda totalment, no s'aixecà ni el general Batet respongué a la confiança del nostre govern. El demés ja és sabut. Dels fets produïts es desprenen profitoses ensenyances que algun altre dia assenyalarem.

Mentrestant, nosaltres amb els que es jugaren la llibertat i la vida en la defensa de la nostra dignitat i del nostre patrimoni nacional.

I a treballar, com sempre —i ara amb més ardiment— per la independència de la Nació Catalana!

H. Nadal i Mallol.

Un amic m'escriu...

"...he passat un diumenge deliciós. Un amic que té aparell de ràdio m'ha convidat a escoltar "L'Hora Catalana", i creume que les manifestacions artístiques per ella propalades m'han commogut fins a les llàgrimes... Aquell Himne a Barcelona, aquelles cançons, aquelles sardanes, aquelles paraules evocadores de la festa de la Mercè, amb gust d'envelat i de tortell dominical, m'han fet reviure en una enyorança dolça amarada de sincer patriotisme..."

(Diumenge, 7 d'octubre)

I jo li he contestat al meu amic:

"Mentre vós i molts altres com vós escoltaven aquelles musiquetes, aquelles cançonetes, aquelles paraules evocadores i ensucrades, a la nostra pàtria els patriotes lluitaven i morien per la defensa de la nostra llibertat; l'exèrcit d'ocupació havia començat la seva obra destructora a les ordres dels eterns botxins de la nostra terra mare; el canó retrunyia pels carrers de Barcelona, i en el pla i la muntanya la sang dels nostres germans va regant els terrossos per a fer-hi fructificar amb la força de l'heroisme la llavor de la llibertat; l'esquadra dels nostres enemics és preparava a bombardejar Barcelona i la Legió Estrangera Espanyola, formada per criminals a sou, era cridada a correcuita per a que els seus instints perversos poguessin manifestar-se amb tota la seva ferotgia contra els patriotes que amb les armes a la mà lluitaven noblement per una causa justa.

" No cal dir-vos que als que en aquesta data —gloriosa pels que moren complint el seu deure sagrat— hem plorat la nostra impotència, aquelles cançonetes, aquelles musiquetes, ens han fet mal...

" Els herois que allà morien mereixien, almenys, un record agraït dels que fora de la pàtria clamen per la llibertat bo i esperant que els la donin ben pastada..."

Lluís Castelló.

De la Pàtria estant. - Notes marineres

ESTIC en un lloc del qual no conec sinó les ànimes bondadoses i heroiques: al Port de la Selva.

I aquestes ànimes tampoc no les puc descriure. Em caldria exposar els motius del llur heroisme; els drames constants amb aquesta mar, de vegades generosa, d'altres molt avariciosa.

Vista general del Port de la Selva. Al fons, llunyà, el Cap de Cervera.

Però aquests drames em són absolutament desconeguts. Puc sospitar-los; mai no els coneixeré. No cal pas que me'ls expliquin: no havent pres sofriment en la meva ànima i en el meu cos, com passen aquests fills de la terra, no en podria haver altra cosa que un reflex. I una cosa no és l'altra.

Ara recordo quelcom, temps passat llegit en algun periòdic de la nostra terra: "la pesca minva d'una manera alarmant". Aquests dies, amb un estoicisme punyent, les parques paraules dels pescadors d'ací indiquen la persistència de tal dissort.

Hi ha hagut, de sobte, la sorpresa de trobar-se molta anxova: cents de quilos, d'un sol cop. Els dies següents ja ha estat endebades cercar-la.

La vida dels pescadors és desigual; la mar, amb les seves circumstàncies i detalls, els governa. Surten a recollir l'art. No hi ha pesquera? Després s'hi torna, a hores distintes, quan sembla moment favorable.

I quan no es pot sortir a pescar per mor del mal temps, la vinya, l'oliverar o l'hortet, que gairebé tots posseeixen, són conreats amorosament.

Invariablement el mariner fa la migdiada fins a les quatre de la tarda, les hores que el sol apreta més, per tal de rescabalar-se de les hores de nit passades en vetlla, havent eixit a la mar, com sempre. Les de ple dia no són pas les més adients per a heure-se-les amb el peix. De nit, a l'encesa, i de matinada amb l'ormeig petit, aquests pescadors recorren cales i roquissers, furguen balmes i recons de la costa entre "La lloia" i Cap de Creus, d'una banda, i de l'altra de Port de Reig fins banda allà de Sernella. Tanmateix el descans de la migdiada els és ben reparador!

* * *

Quin bell paisatge, rocós! Una llenca enorme de pedra avança mar endins per l'indret de sol-ixent i arrodoneix aquest Port. El seu entorn, les platges, rialleres; l'aigua hi juga amb les seves onadetes manyagues, eternament. Em costa de pensar que pugui ésser convulsionat de tempestes serioses aquest Port bellísim. Tot sol-ixent, pedra. El poble arredossat en ella, amb els seus carrers costeruts i pedregosos. Tot pedra! Molta pedra esbocinada, per tal d'enviar llambordes a les ciutats. De la pedra inservible per a ésser treballada se'n fan feixes ben adobades, travesseres, per a les vinyes i oliverars: sempre són jornals per als pobres mariners, si la feina de mar flaqueja.

Davant i al costat d'aqueixes roques on el poble s'assenta, o sigui de l'altra banda del Port, una serralada tota plena de feixes verdoses i d'arbustos: enmig d'una collada es deixa llucar el Canigó, blavós, amb senyals de neus eternes.

I en una d'aquestes crestes de muntanya, Sant Salvador de Verdera, en silueta de castell abandonat, al bell cim; és veí i guaita de les ruïnes augustes de Sant Pere de Roda, el famós monestir; joia arquitectònica preadíssima, a un pla més baix que el castell, alterós, però, així mateix, encimbellat en aqueixes soledats bosqueroles que d'ací estant contemplo amb recança i amb dubte encara si hi pujaré a si esperaré de fer-ho un altre temps, quan el fred atenuï l'esforç de la pujada. També voldria veure la "Taula dels lladres" i l'altre dolmen totjust descobert a "Les moreres altes"; qui sap si la premura del temps m'ho privarà aquest cop.

Aquestes pedres!... I aquestes pedres lleven raïms deliciosos, figues, hortalissa joiosa... On la lleven? On, digueu-me on? Oh, símbols!...

Dels cors d'aquesta gent marinera, aparentment adusta, brolla la pura dolçor humana més recòndita.

Del seu treball, que sembla que no dóna perquè anit el treball ha estat inútil; perquè a la recollida de l'art aquest matí solament han estat hagudes unes míseres "agulles" i un dèntol petitó per a ací a casa i les altres parts entre vint homes, equitativament repartides; d'aquest treball i d'aquesta tenacitat de tots els dies en surt el pa del poble, sempre. I avui se n'ajuden a mantenir aquests estiuejants que omplen la població i que forneixen les platges de gent ciutadana, ennegrida i sadollada d'aquesta benèfica salabror.

I, encara, s'envien caixons de peix fresc aconduït amb sal a les comarques properes, a les ciutats àvides de fruits de la terra i de la mar. I àdhuc l'anxova d'aquest Port de la Selva, confita i apariada en pots de vidre i en barrils, és tramesa a l'estranger: a França i a Itàlia, i fins a l'Amèrica.

I la vida llisca així, de segles i segles enllà, adolorida, pacient; íntimament exultant i esperançada sempre...

Gràcia B. de Llorenç

El Port de la Selva, istiu de 1934.

Dolmen dit de «Les moreres altes», descobert enguany al Port de la Selva.

Vós, català i nacionalista: Ja compliu amb els vostres deures patriòtics? Ja sou de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana?

Penseu, sinó, que negligiu una de les obligacions primordials de tot bon català.

Ha traït el General Batet?

NO pot ser d'altre. El Govern de Catalunya, és de creure que comptava amb l'adhesió del general Batet, cap de les forces espanyoles d'ocupació, i que a darrera hora no féu honor a la paraula donada.

Què ens indueix a suposar-ho? Quins antecedents tenim per a assentar aquesta hipòtesi que alguns trobaran temerària?

Senzillament: El general Batet, amic personal de Francesc Macià, té antecedents republicans. Durant la dictadura militar fou seguit de prop i vigilat pels esbirros d'En Primo de Rivera i, si la memòria ens és fidel, ens sembla molt que, el seu republicanisme, el féu protagonista d'algun incident entre companys seus d'armes. En ésser foragitat López Ochoa pel govern espanyol, fou nomenat En Batet cap de les forces militars de Catalunya, amb el beneplàcit del president Macià. L'antiga amistat que unia a Macià i Batet es féu més forta encara en trobar-se els dos antics companys d'armes erigits en autoritats supremes de Catalunya, llur pàtria. Recordeu com escridassaren els diaris de Madrid el dia que s'inaugurà el nou Parlament Català perquè el general Batet, amb les forces a les seves ordres, cobrí la carrera per on havia de passar el President Macià i li reté els honors màxims de cap d'Estat.

Recordeu també, i això és més recent, que durant el conflicte que es produí pel juny entre el govern d'Espanya i el de Catalunya motivat per la qüestió de la llei de contractes de conreu, conflicte que amenaçava esdevenir bèl·lic, es parlà de la destitució del general Batet degut a què sembla que havia fet declaracions en el sentit que si es produïa el rompiment ell no estaria disposat a treure les forces del seu comandament al carrer, rumor que, a prec del govern Samper, el general Batet tractà de desvirtuar.

Per consegüent, tot fa preveure que entre el general Batet i el govern de la Generalitat hi havia hagut algun compromís. Si no fos així, ¿com s'explicaria que una vegada proclamat l'Estat Lliure de Catalunya, integrat a una probable Unió de Repúbliques, el President Companys requerís d'immediat al general Batet l'acceptació de la nova situació creada? I com s'explicaria, així mateix, que el general Batet contestés que necessitava una hora per a pensar-s'hi? Si no hi hagués hagut compromís entremig, ni Companys hauria fet la pregunta ni el general Batet s'hauria demorat una hora en procedir contra el Govern rebel.

I encara més: Les mateixes paraules del general Batet adreçades al poble català des del micròfon, el tercer dia de lluita, (dilluns) vénen a enrobustir les nostres presumpcions (que gairebé resulten conviccions) d'una traïdoria. Diu, segons informació del diari argentí "La Prensa": "Una vegada proclamat l'Estat Lliure de Catalunya, el President Companys em telefonà que posés les forces per mi comandades a la seva disposició. Jo vaig respondre-li que no podia prendre una decisió tan ràpidament. Moments després m'enviava una comunicació escrita confirmant la nostra conversa. Vàreig convèncer-me de seguit de les intencions i plans d'En Companys, per bé que ja sabia que es feien preparatius des de la tarda anterior, que portaren armes al Palau de la Generalitat".

I encara l'hora que s'havia pres En Batet per a contestar al President de la Generalitat no era passada que ja les forces militars espanyoles a les seves ordres assetjaven el Palau de la Generalitat i començava el bombardeig.

Tot fa pensar que el general Batet, a darrera hora, quan ja no hi havia temps de tornar enrera, traí al Govern de Catalunya, ja sia per imposició del seu estat major, que se li hauria rebel·lat, o per algun altre motiu com és ara el rumor que es corre que Azaña (un dels caps de la revolta espanyola) no estigué d'acord amb la decisió del Govern català de proclamar l'Estat Lliure i que davant d'això el general Batet també es féu enrera.

Així ens expliquem que el Govern de Catalunya, després de resistir tota la nit el setge i per tal d'evitar, en el possible, el vessament de sang generosa, capitulés, perduda tota esperança de victòria. Una traïdoria s'interposava en el seu camí. I era un català que negava la paraula donada als seus propis germans i contestava amb les boques dels canons i l'espetec de la fuselleria, al servei de l'enemic que s'havia convingut a sorprendre per a alliberar la pàtria.

El temps dirà si les nostres presumpcions tenen fonament o no.

La història potser haurà d'assenyalar el fet del fracàs de l'alçament del 6 d'octubre en la traïció d'un home que, per a més escarni nostre, ha nascut català.

La confusió amb què aquests dies arriben les informacions telegràfiques no ens permet de donar a les nostres paraules una afirmació categòrica ni elevar a conclusions fermes els antecedents que aportem avui per al judici definitiu.

Actituds ben definides

ELS homes i les institucions que aquells regeixen es coneixen en els moments crítics, prenyats de responsabilitat; en els moments suprems en què un gest, una paraula o una actitud posen al descobert els sentiments i les idees.

El Govern de la nostra pàtria, seguint el procés del recobrament nacional, s'ha alçat suara contra el despotisme de l'Estat espanyol i ha proclamat l'Estat Lliure de Catalunya, la República Catalana, amb la intenció confessada d'integrar-la a una Unió de Repúbliques Ibèriques. Era, per consegüent, un nou pas que es donava cap a l'alliberació definitiva. No constituïa la realització total del nostre ideal, però s'hi apropava. Com en els dies d'abril de l'any 1931, el poble es féu seva l'actitud dels directors del moviment i es llançà al carrer, aquesta vegada armat, per a mantenir la República Catalana proclamada. Les organitzacions de joventuts de tots partits i idees han secundat el moviment. Era, per consegüent, un moviment nacional. Tot català conscient, tot catalanista, havia de sentir-s'hi, poc o molt, identificat.

Com hi han respost les institucions catalanes de Buenos Aires i els homes que les dirigeixen?

Heu's-ho ací:

La nit del dissabte dia 6, de seguida de conèixer-se la nova de l'alçament, el consell directiu del Casal Català va reunir els socis que en aquells moments es trobaven en el local social i acordà constituir-se en sessió permanent i fer pública la següent declaració:

"El Casal Català en aquests moments de màxima responsabilitat, degut als esdeveniments que es produeixen a Catalunya, té a honor reafirmar els principis nacionalistes que han estat sempre el nervi de la seva existència i, davant l'actitud adoptada pel Govern de la Generalitat, declara:

I. — Que hi està en absolut acord per la defensa de les llibertats que amb tanta dignitat han emprès el govern i el poble de Catalunya.

II. — Que accepta i reconeix, orgullosament, la proclamació de la tercera República Catalana, síntesi de les nostres llibertats nacionals.

III. — Sigui quin sigui el resultat final de la lluita a què està lliurada la nostra pàtria, tant si el moviment triomfa, com esperem, com si la sort ens és adversa, el Casal Català seguirà mantenint, amb fermesa i dignitat patriòtica, els ideals de llibertat nacional a què tenim dret els catalans.

IV. — I per últim fa manifestació de l'anhel que tenim tots, que el moviment

iniciat a la capital de la nostra pàtria aconsegueixi la victòria definitiva, convençuts que amb ell triomfaran, una vegada més, la justícia i el dret dels pobles a regir per si propis llurs destins."

"RESSORGIMENT", per la seva banda, interviuat el nostre company Nadal-Mallol per un redactor del diari "Notícias Gráficas", justifica i exalça l'actitud de Catalunya amb unes declaracions vibrants de pura doctrina nacionalista en les quals afirma que el moviment de reivindicació de la personalitat nacional de Catalunya ha de triomfar a la curta o a la llarga, pesi a qui pesi i costi el que costi.

El Centre Català, per boca del seu president senyor Amengual, manifesta, en el mateix diari, que lamenta com a català i com espanyol, el que està passant a Catalunya.

"L'Hora Catalana" no digué res. Malgrat setmanalment faci un resum amb el títol de "Noticiari" dels fets més importants referents a Catalunya no tingué, aquell diumenge, temps ni espai per a dedicar ni que fos un record als germans que es jugaven la vida per la llibertat de la pàtria; ni que fos la nova simplement informativa dels fets que s'estaven produint; res, ni una trista paraula.

I encara més: el Casal Català li passà la declaració que inserim més amunt per tal que la radiés en l'espai de temps que, segons conveni, pot disposar, i "L'Hora Catalana" va negar-s'hi.

En canvi la premsa argentina d'aquella mateixa tarda la publicà generosament. Trist, tristissim!

El diumenge següent, però, tractà endebades de justificar el seu silenci amb una excusa que no convencé ningú.

El Comitè Llibertat va reorganitzar-se amb l'entrada de nous elements disposats a treballar per la llibertat nacional de Catalunya i acordà reemprendre la tasca que tants benifets donà anys enrera a la nostra causa.

Aquestes són els actituds adoptades aquells dos dies de prova per les entitats que ostenten nom català.

Repetim el que hem dit en començar: fs en moments així, de responsabilitat, quan es demostren els sentiments. Que el lector analitzi les actituds honradament ací consignades i destrii d'elles les que realment s'ajusten als ideals de germanor, de llibertat i de justícia i aquelles que denoten la negació de tot principi patriòtic, de tot ideal catalanista, i de tota comunió de sentiments germanívols. Que vegi aquells qui es posen al costat de la mare, en el moments de perill i aquells altres que la traeixen, com el personatge bíblic, restant-se les mans.

Es en moments així que es coneixen els homes i les institucions.

Que Catalunya, pàtria nostra, els ho tingui en compte a uns i a altres.

Josep Planes-Cases, Premi Nacional d'Escultura

EL fet que un català hagi obtingut la més alta recompensa atorgada enguany en la secció d'escultura del Saló Nacional argentí, suposa una honor considerable per a l'autor premiat i per a Cataluyna. Josep Planes-Cases és el compatrici que ha obtingut aquest triomf. El seu nom ja és familiar als lectors de "Ressorgiment". Els dibuixos que exornen la portada de la nostra revista, d'anys ha, són obra seva. Això, però, no ha d'ésser obstacle per a que nosaltres parlem avui de l'artista i la seva obra i fem remarcar la importància de la recompensa obtinguda.

En Planes-Cases, com a escultor, va presentar-se anys enrera al Saló Nacional argentí amb un relleu, "Llenyataire", que fou una revelació. La crítica assenyalà amb falaguers conceptes aquella figura tosca, treballada en guix i es digué del seu autor que posseïa qualitats extraordinàries per al conreu d'aquest caire de l'art.

Posteriorment féu En Planes una exposició individual en els salons dels "Amigos del Arte", i aquella impressió primicera de la crítica sobre el seu art fou ratificada. L'escultor català s'havia superat i demostrava un tremp i unes condicions realment admirables. Acusava, la seva obra, una personalitat. L'artista es mostrava nuu d'altres preocupacions que no fossin filles del seu esperit inquiet i de la seva ànima creadora, pura.

Han passat anys; no gaires, però. Planes-Cases ha conegut el cop d'ala de la dissort feta carn en carn pròpia. La vida és dura i hom ha de retre's sovint als seus imperatius malastrucs. Qui s'allibera dels seus designis fatals? Tard o d'hora tots hi hem de caure. Planes-Cases ha passat per un d'aquests períodes. D'ací el seu silenci d'uns anys; d'ací la seva inactivitat albiradora. Però l'artista que hi ha en ell

J. Planes-Cases, escultor.

ha superat gallardament el moment advers i ara retorna pletòric d'idees i ric en possibilitats. El seu esperit creador ha restat intacte, així com la seva sinceritat, i la passió que posa en el seu art ens parla del seus propòsits insubornables, incorruptibles, a ésser fidel a les normes inflexibles de l'art per l'art.

El relleu que li ha valgut enguany la màxima distinció en el magne certamen argentí, és un tema de maternitat, car a l'artista: una mare amb l'infant. Dintre el reduït marc amb què Planes-Cases ha modelat la seva obra, hom no sap si admirar més la vida que ha sabut infondre a les figures, el baf d'humanitat que exhalen, o el color, la llum, amb què les ha revestides. Són figures amb ànima les seves. Aquesta mare i aquest infant sembla que pugnin per sortir del marc en què l'artista les ha emmotllades. Ritme, gràcia i expressió són qualitats ben albiradores, també, en aquesta obra esplèndida.

Situeu-vos al mig de la sala, o en un angle qualsevol; feu girar la vista a l'entorn i l'obra de Planes-Cases us reté l'esguard. Podreu o no estar d'acord amb ell en qüestió de tècnica; us agradarà o us desplaurà la seva forma, però haureu de convenir que el seu treball és la nota més vibrant, més forta, de l'exposició: palpitant de vida, rica en volums. El relleu d'En Planes, vulguis o no, és el punt concèntric de les mirades i davant d'ell es susciten diàlegs vius, animats, a favor i en contra, la qual cosa no aconsegueix pas cap altre autor dels allí representats. I això, tanmateix, vol dir quelcom: vol dir que hi ha un valor, car solament els valors són els que mereixen l'honor d'ésser discutits seriosament.

Voldríem que el nostre artista pugués prosseguir, sense llacunes de temps, la seva carrera. La joventut de Planes-Cases i el seu esperit inquiet són una magnífica realitat prometedora de grans coses. Té al seu davant un camí ample i d'horitzons il·limitats. Que aquest seu triomf d'ara sigui un estímul en ell i que trobi facilitats per a lliurar-se de ple a la seva vocació artística en aquest caire concret de l'escultura, que és el seu fort.

N. M.

Hores greus

ENGUANY, la celebració de l'Onze de Setembre, ultra el seu clàssic significat d'homenatge als màrtirs caiguts en igual diada de l'any 1714 i de confirmació d'amistat i cooperació de Catalunya amb altres pobles peninsulars, ha estat una resposta a la deplorable anada a Madrid d'aquells socis de l'Institut Agrícola de Sant Isidre.

Aquella pobre gent que, renegant de la seva condició de catalans, va anar a la capital d'Espanya, centre d'on han partit gairebé totes les escomeses contra l'espiritualitat i l'economia de Catalunya, a pidolar que intervinguin en un plet nostre, deien que portaven la representació de Catalunya. En realitat, no representaven més que un sector de catalans que es vendrien la dignitat de la seva terra pel clàssic plat de llentilles.

La representació de la vera Catalunya la tenien, pocs dies després de la "isidrada", aquelles multituds de la més diversa condició social que, agermanades per un desinteressat amor a Catalunya, concorrien a l'estàtua del Conseller en Cap, a la Ronda de Sant Pere, a Barcelona, i d'allà anaven a retre homenatge a les despulles dels germans innominats que, caiguts en generosa defensa de les llibertats catalanes, reposen en el Fossar de les Moreres.

Aquesta era la vera representació de Catalunya; la que no actuava per un vil interès material, avantposant-lo a la dignitat de Catalunya, sinó per un amor sincer, despullat d'egoismes.

També eren genuïna representació de Catalunya aquells que a l'església de Sant Boi de Llobregat retien homenatge a la sepultura del Conseller en Cap, en un impressionant ambient de simplicitat: Figureu-vos un altar lateral d'església de poble; una llosa a terra, coberta de rams i corones; dos braus minyons, segurament de "Palestra" o dels Escamots, fent cívica guàrdia, i gent de poble, que va canviant-se sense interrupció; aquests grups que arriben, fan acte de presència durant uns moments i s'entornen sense haver canviat un mot; aquells, que fan comentaris respectuosament, en veu baixa, talment com si En Rafael Casanova estés allà, de cos present.

Cada u d'aquests, sense pretensions, sense tan sols heure'n esment, era una representació de Catalunya.

Com també la representaven aquells tants que, anant de poble en poble, els veieu atents als altaveus de ràdio, seguint les incidències de la jornada al peu del monument a En Casanova, a Barcelona; escoltant els visques i els cants, i els parlaments patriòtics. Quan encara no s'havia ben extingit aquella visió ni aquell so en els vostres sentits, ja un altre altaveu semblava que anava pujant de to a mesura que us hi apropàveu, mentre satisfeia la patriòtica curiositat d'un altre grup.

I com que gairebé tots els receptors estaven connectats amb l'emissora que radiava des del monument a En Casanova, tots expressaven les mateixes paraules i tots vibraven sota la influència d'exactes sentiments.

Com els cors dels catalans.

I bé ens cal que així sigui. Perquè les hores són indiscutiblement greus i tota la nostra força rau en aquesta gran solidaritat catalana; en aquesta serena energia que temps ha ve demostrant-se. Sense aquestes condicions, ¿on fórem ja? ¿No s'hauria esdevingut un altre 13 de setembre, més ignominiós encara que aquell d'onze anys enrera?

No cal dir que en el nostre entusiasme i decisió hi sentim absolutament compresa la col·laboració basca. Tan ben agermanats estem avui els bascos i els catalans, que espiritualment formem un sol poble.

Efectivament: Actuals, pot dir-se, encara, el conflicte derivat de la Llei de Contractes de Conreu a Catalunya i el plet dels municipis de Bascònia, un procés seguit contra l'advocat senyor Josep Maria Xammar, a causa de la seva condició de bon patriota, ha portat com a conseqüència el plantejament d'un problema trascendental, que temps ha que havia d'haver-se plantejat: el de l'administració de justícia a Catalunya.

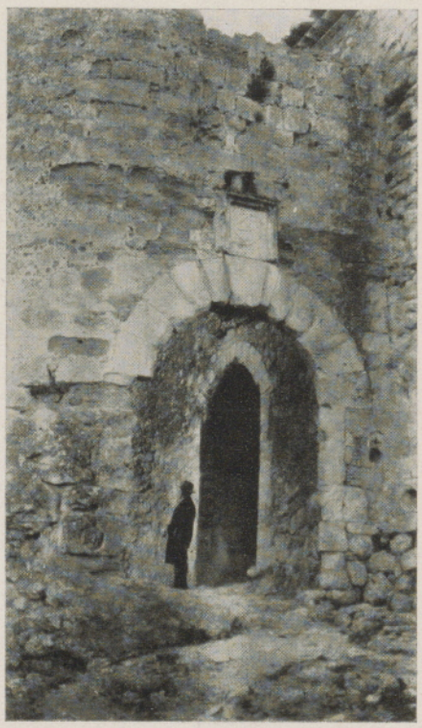

Portal d'entrada al Castell de Sant Martí Sarroca.
Fotog. «Ressorgiment», per Barnils.

Perquè cal que els bons amics absents de la Pàtria tinguin en compte, que si bé l'Ordre Públic ha sofert una radical modificació a Catalunya, en l'administració de Justícia, particularment a Barcelona, seguim exactament igual que abans de gaudir d'aquesta caricatura d'autonomia. El nostre idioma, pràcticament no és tolerat en els tribunals; molts atracadors i terroristes tenen simpaties i benvolences judicials, mentre que tot procés de caire patriòtic atrau la mateixa fòbia d'aquells temps que algun temperament candorós considerava acabats per sempre, però que no finiran mentre Catalunya no sigui ben lliurement tal.

Els incidents derivats de l'esmentat procés contra el senyor Xammar, han estat la causa de les notes que els nostres lectors trobaran íntegrament reproduïdes en un altre lloc d'aquestes mateixes pàgines.

Ens sembla que no és gens arriscada la previsió de dir que serà molt més apassionant aquest plet que no pas el de Contractes de Conreu. En aquell, és cert que hi entrava en joc la dignitat de Catalunya, a través del seu Parlament, però era un problema que no havia estat prèviament viscut ni havia ferit individualment la dignitat de tanta gent com aquest, ja abans de plantejar-se col·lectivament.

La nota del Conseller de Justícia ha estat unànimement elogiada, perquè satisfà l'anhel de molta gent, de que s'acabi aquesta situació d'inferioritat dels catalans i del nostre idioma, dins de Catalunya. De moment, fins algun mal pensat va suposar que la publicació de la dita nota era feta d'acord amb el govern espanyol, i el seu preu era la dimissió del Sr. Miquel Badia, cap dels serveis d'Ordre Públic. Però en veure's que la suposició era infundada, l'aprovació i la satisfacció han estat més generals.

Estem doncs, atravessant un moment indiscutiblement delicat. Cal confiar, però, que en aquest nou episodi de la lluita que venim sostenint amb aquesta cosa que ja va prenent aspectes de fantasma i que té per nom Espanya, sortirà victoriosa la viril i serena cohesió dels catalans.

J. Costa i Bruguera.

Barcelona, 16-9-934.

El moment actual de Catalunya ens imposa obligacions i deures. Que cap patriota deserti del lloc que li pertany ocupar. Pels nostres germans en desgràcia! Per la llibertat de la terra!

El conflicte amb la justícia

COMUNICACIÓ del President de l'Audiència de Barcelona, al Conseller de Justícia i Dret de la Generalitat de Catalunya:

"Honorable Señor:

"Tengo el honor de poner en su conocimiento que por los Magistrados que actualmente están presentes y forman la Audiencia Territorial se ha acordado dirigir al Excmo. Sr. Ministro de Justicia el siguiente telegrama: "Todos los Magistrados que bajo mi presidencia constituyen en este momento la Audiencia Territorial hacen presente a V. E. su indignación por el atropello inicuo de que ha sido víctima el Tribunal de Urgencia de esta Audiencia en funciones de administrar justicia por grupo sedicioso capitaneado por Jefe Servicios Orden Público de Cataluña y ante la lenidad y pasividad de las fuerzas de asalto a sus órdenes, llegando la procacidad de aquel grupo a lanzar cuerpo contundente contra el Tribunal en el momento en que firmaba la sentencia.

"Con todo respeto debemos hacer presente que en tales condiciones quedamos imposibilitados de ejercer nuestra función con la independencia inherente a nuestro cargo, rogándole se acuerden inmediatamente las medidas de gobierno necesarias para que cese tan intolerable situación." (El President de l'Audiència és el Sr. Emperador).

* * *

Resposta del Conseller de Justícia i Dret del Govern de la Generalitat de Catalunya, Sr. Lluhí i Vallescà.

"Excm. senyor:

"Acabats de produir els lamentables fets ocorreguts al Palau de Justícia d'aquesta Ciutat el diumenge dia 9 de l'actual i en estudi les mesures de Govern necessàries per a la seva solució equitativa, em vaig veure sorprès per la seva comunicació, data deu dels corrents, en la qual em dóna compte d'un telegrama enviat al ministre de Justícia de la República per acord dels magistrats d'aquesta Audiència, que es van reunir presidits per V. E.

"Del text del referit telegrama es desprèn que una part de la Magistratura al servei de la Generalitat de Catalunya ha realitzat un acte d'insubordinació contrària a les disposicions legals vigents i que representa una clara mostra de desconfiança al Govern de la Generalitat, d'una manera especial a aquest conseller, i, en definitiva, una mostra de desconfiança al poble de Catalunya, ja que per imperatiu del règim democràtic sota el qual s'ha estructurat i es desenvolupa l'Autonomia, és del poble català d'on deriven els poders que el Consell Executiu de la Generalitat ostenta i és la majoria del propi poble català, i unicament ella, qui té la facultat de retirar-los-hi. Aquest acte d'una part de la Magistratura al servei de la Generalitat de Catalunya posa de relleu un estat d'ànim que obliga aquest conseller, actuant per compte propi i d'acord amb el pensament del Govern, a contestar la comunicació de la V. E. amb la sinceritat necessària i sense desdibuixar les principals causes de la situació creada, deixant de costat tot el que sigui merament anecdòtic o passatger.

Com a Conseller de Justícia i Dret de la Generalitat en el moment en què es realitzà el traspàs dels serveis de Justícia en la forma, desgraciadament, migrada que l'Estatut permet i es posaven en marxa les institucions de Justícia de Catalunya, aspirava assolir aquestes dues finalitats: Aconseguir que l'exercici pels catalans del nostre dret natural d'usar l'idioma matern en les relacions amb els Tribunals de Justícia, després de tants anys d'una privació vexatòria, es produís dins d'un ambient de comprensió i cordialitat per part dels magistrats no catalans que ens havien fet l'honor d'optar per continuar servint dintre Catalunya; obtenir que l'administració de justícia catalana mereixés, tant per la intel·ligència, honorabilitat i la diligència dels seus components, com per l'absoluta independència amb què exercís la seva funció, la plena confiança del nostre poble i fos exemple i estímul dels altres pobles d'Espanya.

Obeint aquestes finalitats ha estat norma absoluta de la meva actuació, assistida i estimulada en aquest sentit per tot el Consell Executiu, mantenir, des del càrrec que immerescudament ocupo, el més pregon respecte a la independència i a la dignitat de tots els senyors magistrats que presten servei a Catalunya. No crec que ningú, en veritat, pugui assenyalar una intervenció meva no respectuosa per a aquelles independències i dignitat, o que hagi estat moguda per cap idea partidista. Tinc la plena satisfacció de consciència d'haver fet tot el que podia per aconseguir la confiança dels magistrats que havien quedat al servei de la Generalitat en instaurar-se l'Autonomia. No haver-ho conseguit es podrà atribuir a manca de condicions personals, però de cap manera a falta de voluntat per part meva.

No és d'estranyar, doncs, l'íntima i dolorosa sorpresa que em va produir la comunicació del telegrama que la V. E. ha adreçat al ministre de Justícia de la República i altres actituds posteriors. Davant d'aquest fet, per la gravetat que té en ell mateix, com a expressió d'un estat d'esperit, i pel precedent funest que podria representar per al bon funcionament de les institucions autònomes, com a conseller de Justícia i d'acord amb el sentit unànime del Govern, em veig en el deure de contestar la vostra comunicació en els termes següents, pregant-vos que us serviu trametre'ls a tots i a cada un dels senyors magistrats que pregueren l'acord de trametre el telegrama i a aquells altres que hagin pogut adherir-s'hi amb posterioritat.

Trenca la jerarquia i la subordinació que es deriven de la norma tercera i disposicions concordants del Decret del 24 d'octubre de 1933 traspassant els serveis de Justícia a la Generalitat i de les disposicions de l'Estatut de Catalunya, derivades de la Constitució de la República, el fet d'adreçar-se, en la seva condició de funcionaris públics, al Poder Executiu de la República, passant pel damunt, i desconeixent, per tant, el Poder Executiu de la Generalitat, en una competència com la de Justícia, que constitueix ja patrimoni de l'Autonomia. Deliberadament no em refereixo a altres fets ocorreguts d'oposició al Poder Públic i que tenien tot el caràcter d'un abandonament de serveis.

La circumstància que en realitzar-se el traspàs de serveis de Justícia es facultés als Jutges i Magistrats que prestaven servei dins del territori de Catalunya per a optar entre passar al servei de la Generalitat o continuar al servei de l'Estat, no ha permès al Govern de la Generalitat d'expressar la seva conformitat respecte tots i cadascun dels funcionaris de l'administració de Justícia que optaren per passar al seu servei.

Per aquest fet, la confiança que a la magistratura podia merèixer el Govern de la Generalitat, fou determinada lliurement. En canvi, la confiança de la Generalitat en els seus nous funcionaris era obligada per disposició legal.

Tenint en compte aquest aspecte del problema que planteja l'acte realitzat, al qual hom pot donar caràcters ofensius, em veig obligat a expressar a V. E. que els magistrats senyors Enric Iturriaga Anibano, Marià Gonzàlez Andia, Jovino Fernández Peña, Leonci Villacastín Cabezas, Enric Cerezo i Cardona i Agustí Altés i Pallàs no compten amb la confiança del Govern de la Generalitat, i que aquest no podria plànyer que deixessin de prestar-li els seus serveis.

Considera també el Govern de la Generalitat que en interès de l'Administració de Justícia a Catalunya, i servint el desig que els seus jutges i magistrats es vegin voltats, en tots moments, del respecte i de l'afecte del poble català, seria útil que deixessin de prestar voluntàriament els seus serveis a la Generalitat tots

aquells funcionaris de la carrera judicial que no vegin amb comprensiva cordialitat l'exercici pels catalans del dret natural que sempre han tingut i que ara poden exercitar legalment, d'usar el propi idioma en les seves relacions amb els Tribunals.

Confia el Govern de la Generalitat que amb aquestes mesures, el compliment de les quals deixa a la cavallerositat i sentiments del propi honor dels al·ludits, acabarà tot malestar i tota prevenció pública contra els Tribunals, enrobustint-se el seu prestigi per a major glòria de la institució i satisfacció de tots els que la serveixen.

Els termes de la present comunicació no tenen altra finalitat que la d'assolir una justícia bona i que concordi amb l'esperit català. Aquesta finalitat és la del Govern de la Generalitat i la de tota l'opinió pública. Segurament ho serà també de la V. E. i dels funcionaris de la carrera judicial que continuïn al servei de la Generalitat."

Catalunya no gaudeix de cap privilegi

AMB motiu del primer conflicte suscitat pel funcionament de l'Estatut hem vist renèixer en les publicacions de Barcelona i de Madrid tots els tòpics de guerra que han servit tantes vegades per acompanyar el xoc dels interessos dels ideals. No han faltat les invocacions als privilegis econòmics que, segons diuen a la vora del Manzanares, gaudim els catalans i són el secret del nostre èxit. Ja sé que aquest topic és dels que tenen una vida més dura i que per molt que ens esforcem a atuir-lo sempre es reviscolarà. Fa tan bonic i a la vegada és tan fàcil de descriure els catalans com una mena de jueus que xuclen la sang dels altres pobles hispànics!

Baldament l'argumentació resulti inútil, sobretot si és descabdellada en diaris catalans que s'adrecen a catalans i que no són llegits per cap dels que ens fan responsables de la decadència d'Espanya i fins de la pèrdua de les colònies, jo no vull donar-me. Una vegada més, vaig a regirar aquestes curioses afirmacions que —i això és greu— són cregudes com a articles de fe per milers de culs-de-cafè de tota la Península.

Hom assegura que les indústries bàsiques de Catalunya són unes indústries parasitàries que sols poden viure sota una ferma protecció de l'Aranzel. Molt bé. Efectivament, els teixits catalans són objecte de protecció; però ¿per ventura són els únics productes espanyols que gaudeixen d'aquest benefici? No! No solament no són els únics que compten amb un marge de protecció, sinó que en trobem d'altres que representen una imposició molt més forta que no pas els teixits de Sabadell i de Terrassa. Hi ha, en primer lloc, el blat de Castella, que és el més car del món, no pas per culpa d'una explotació imperfecta o primitiva —ens agrada de reconèixer-ho—, sinó, principalment, per culpa del terrer i del clima. El fet és que resulta més econòmic el blat argentí posat al port de Barcelona que no pas el blat de Castella. Suprimir, doncs, la protecció que gaudeix avui aquest producte que constitueix la base de la riquesa de la "meseta" fóra condemnar a la misèria uns quants milions d'espanyols.

En segon lloc hi ha el carbó d'Astúries. Ni per la seva qualitat ni per la forma de les mines, que són difícils d'explotar, el carbó d'Astúries no pot competir amb el d'Anglaterra. Sense la forta protecció que gaudeix, perdria el seu mercat.

En tercer lloc, hi ha el ferro de Biscaia, el qual tampoc es produeix en condicions econòmiques que permetin de deixar-lo sense protecció.

Sense anar més endins en l'anàlisi de de l'economia espanyola, cosa que tampoc escau a la meva magra competència, sols agafant-nos als fets més aparents, trobem ja tres productes que són més "privilegiats" que els teixits catalans. Al capdavall, els nostres teixits mai no han deixat d'exportar-se, la qual cosa vol dir que podien i que poden competir amb els que produeixen altres països. En aquelles illes que foren les darreres colònies d'Espanya han seguit venent-se gèneres de punt, flassades, tovalloles, teixits de cotó fabricats a Catalunya; en determinades èpoques la xifra d'aquestes vendes ha pujat; en altres, ha davallat... Però el fet és que aquestes manufactures catalanes s'hi han venut i que en canvi no s'hi ha venut pas blat de Castella ni carbó d'Astúries.

De manera que si els espanyols que combaten amb ira el "privilegi" econòmic dels catalans volen reflexionar una mica sobre aquests fets tal vegada es repensaran. Posats a suprimir proteccions, no serem nosaltres els únics perjudicats. Posats a establir Duanes a les fronteres de Catalunya (com pretén l' "A B C" quan proposa la seva famosa disjuntiva: "hermanos o extranjeros") no fórem nosaltres els únics a gemegar. El problema, sens dubte ardu i complicat que es plantejaria a Catalunya, tindria la seva correspondència en el problema que es plantejaria a una Espanya privada de la cinquena part dels seus ingressos, privada del seu primer client blader, privada del seu òrgan d'industrialització del país...

Ja sé que en certs medis madrilenys s'ha obert pas la idea de crear a correcuita uns quant nuclis industrials a l'interior de la Península. Per exemple: intensificar el nucli teixidor de Béjar i de d'Alcoi fins a convertir-los en èmuls de Sabadell i de Terrassa. Però, deixant de banda les dificultats que ofereixen aquestes improvisacions, àdhuc en el cas d'un èxit relatiu, ningú no podrà desconèixer que representaria dins el conjunt de l'economia espanyola un trasbals d'incalculable trascendència. Hom voldria suprimir un "privilegi", tot creant-ne un altre de més exorbitant, puix que hauria d'ésser estimulat des del Poder amb mesures d'excepció, o amb maniobres clandestines, o amb invocacions al patriotisme. Es a dir, hom voldria combatre una indústria titllada d'antieconòmica amb la creació d'una altra que encara en fos més.

Podem tenir la consciència tranquil·la. La política espanyola no ens ha atorgat cap privilegi. Tot el que hagi fet o concedit a favor de la nostra indústria està dins les normes corrents de l'interès general. De la riquesa que s'ha acumulat a Catalunya l'Estat n'ha estat el primer beneficiari. Si set-cents o vuit cents mil habitants del sud i del centre d'Espanya no han hagut d'emigrar ha estat gràcies a la industrialització de Catalunya que els ha pogut donar feina.

La idea que la nostra puixança material, conquerida pam a pam, a còpia d'esforços indescriptibles, a través de tota mena de convulsions socials, dins un Estat mal organitzat i mal governat, sigui una mena de frau comès contra tots els espanyols és una mentida de les més revoltants que han posat en circulació la ingenuïtat dels incultes o la mala fe dels instruïts.

Carles Soldevila.

(De "La Rambla")

Ésser soci de la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, consittueix un timbre d'honor i una bella executòria de patriotisme.

Mai no és tard per fer-se'n soci. Quota mínima trimestral $ 2.—.

Se'ls acaben els àngels

TOTS haureu vist la tan coneguda estampa castellana: un parell de bous, amb un àngel que els guia en la llaurada i un altre àngel que va sembrant; després, en la mateixa estampa, Sant Isidre, —que és el pagès i que hauria d'estar llaurant— a l'ombra d'un arbre, pregant reposadament.

Si no estem mal informats, Sant Isidre és el sant patró de Madrid. Ens sembla molt bé, però ens semblaria millor, encara, que fos el sant patró de les amples Castelles.

Perquè l'ambició castellana és això: tenir uns àngels que els llaurin, per tal que ells puguin estar-se a l'ombra, resant, o encara que sigui pidolant.

Repasseu la història i veureu que quan el castellà s'ha decidit a actuar, a fer un sacrifici d'activitat, ha estat per tal de cercar més àngels que llauressin. Així podem considerar les guerres de conquesta. Han fet un esforç, han dominat, i han tornat a resar a l'ombra, mentre els nous àngels anaven llaurant.

Han estat sempre incapaços, els castellans, de constància, de tenacitat. Així, en els països on ells han estat en situació privilegiada, no hi han pogut excel·lir. Vegeu l'exemple a les darreres colònies espanyoles, on es pot perfectament constatar el fenomen. Vegeu a l'Argentina mateix: hi excel·leixen els bascos, els gallecs, els catalans, entre els peninsulars; també els italians, els anglesos, etc., entre la gent d'altres procedències, però no els castellans, llevat de casos individuals que no interessen al comentari que estem fent.

Mentre l'àngel va llaurant, té totes les qualitats. Així, el castellà lloarà la fidelitat de l'indi, la noble eixutesa basca, l'activitat catalana.

Però, així que l'àngel discuteix l'obligació de la llaurada pro-Castella, ah! aleshores el fidel indi es converteix en **filibustero**, en **laborioso catalán** en **esos perros catalanes.** I cal exterminar a uns i altres.

Ara precisament Castella es troba en terrible crisi angelical. Sembla com si als pocs àngels que els resten els hagués entrat una estranya fúria i s'haguessin proposat trencar el ritme apacible de la vida castellana. ¿On s'és vist?

I com que —bé ho diu l'adagi— qui perd el seu perd el seny, ara Castella està perdent també la carta de navegar; perquè està convençuda que perd el seu, en esmunyir-se-li els darrers grups d'esclaus que li feien d'àngel.

En aquesta mena de follia, acompanyen a Castella uns infeliços catalans de naixença, als quals just és no considerar-los compatricis nostres, ja que ni ells mateixos se'n senten.

Si ens situem en la mentalitat castellana, no ens costarà gaire de fer-nos càrrec del seu actual esverament. Perquè a qualsevol indret on giren l'esguard, hi veuen actituds rebels i mals exemples. Particularment a Bascònia i a Catalunya. D'ací aquest odi furiós contra els dos pobles.

Els remeis que es proposen aplicar en aquest cas, són per l'estil dels que han aplicat sempre: remeis d'orat. Remeis que, com els usats en altres ocasions, els faran perdre més àngels llauradors, amb l'agravant que ara ja van essent els darrers.

La primera actitud que se'ls ocorre adoptar és, naturalment, la d'exterminador. Ens neguen amb una naturalitat esfereïdora el dret a la vida, pel sol fet de la nostra insubmissió.

¿En què basen la seva actitud?

Oh! com sempre: en què ells són els amos, que representen una valor universal, que tenen una gran cultura i que, en conseqüència, tenim l'obligació de deixarnos assimilar i, sobretot, de llaurar.

Entre les barbaritats que la por i la... generositat els fan dir, llegiu si us plau les ratlles que segueixen, copiades de "El Norte de Castilla", diari furiosament anticatalà:

"¿Conviene en Castilla constituir una "comunidad administrativa con facultad "de resolver los problemas de la econo- "mía regional, y conviene, igualmente, "formar la solidaridad de las fuerzas po- "líticas de la región para actuar en el "Parlamento a favor de los intereses del "centro español nucleador, e impulsando "la riqueza de las comarcas empobrecidas "para elevarlas a la situación de los pue- "blos enriquecidos del litoral?"

La pregunta sorprèn ¿Quin dubte pot existir sobre si convé enriquir cada poble, cada comarca, cada individu, per tal que, podent-se valer de si mateixos, deixin d'ésser una càrrega per als altres?

O és que potser dubten entre aquesta conveniència i la de fomentar la pròpia misèria per tal que els altres, en millor situació econòmica, es vegin obligats a socorre'ls, a llaurar per a ells?

Quina moral! Quina monstruosa moral, que posaria un poble al nivell de l'individu que fomenta la seva ceguesa o que cultiva qualsevol altre defecte físic, per tal de poder-se convertir en un esguerrat i per conseqüència en un captaire, alliberant-se així de vinclar l'esquena en el treball!

Si Castella té tants mitjans i tantes virtuts de les quals sempre tant ha gallejat, si sols de la seva voluntat depèn que el **centro "nucleador"** español segueixi en la indigència o esdevingui un poble ric, cal que impulsi la pròpia activitat i riquesa i que visqui decentment, del propi esforç.

I. Bosc i Romaguera.

Els bells indrets de la nostra terra

Girona. - Aspecte típic de la ciutat travessada pel riu Onyar.

Port-Bou. - Vista de la població. A l'esquerra, primer terme, l'Estació internacional.

Fotografies Casadevall, per a «Ressorgiment».

A honor de dos patriotes

L'AGRUPACIÓ Catalans d'Amèrica i l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana organitzaren un acte d'homenatge als patricis Gràcia B. de Llorenç, poetessa i redactora de "Ressorgiment" de Buenos Aires, i doctor Josep Murillo, un dels capdavanters dels catalans de Cuba.

La festa tingué lloc en l'estatge de l'Agrupació el dia 9 de setembre i hi assistiren prop de dues centes persones.

Presidiren els homenatjats, l'honorable Conseller de Cultura Ventura Gassol, Albert Bastardes, Riera i Puntí, Carner-Ribalta, Daniel Roig i Pruna i l'actriu Carme Boixadors.

Oferí l'homenatge el Doctor Riera i Puntí, president de l'Agrupació Catalans d'Amèrica, el qual glossà l'obra cultural, social i patriòtica que realitzen els catalans allunyats de la pàtria i assenyalà particularment la tasca realitzada a favor de Catalunya per la senyora Llorenç i el doctor Murillo a l'Argentina i a Cuba, respectivament.

En nom de la Protectora va parlar el senyor Bastardes. Es referí a l'ajut constant i valuós dels nuclis catalans d'Amèrica a l'obra de l'ensenyament català; féu un fervorós elogi dels homenatjats i els digué que desitjava que en tornar a terres americanes s'emportessin una impressió d'optimisme i una fe viva en els destins de Catalunya.

Ventura Gassol va fer un dels més bells discursos de la seva vida. Féu un elogi calorós de l'exímia patrícia i poetessa Gràcia B. de Llorenç. Recordà el seu romiatge per terres d'Amèrica en companyia de Francesc Macià, i després de dedicar lloances al doctor Murillo va prometre, com a Conseller de Cultura, fer més estretes les relacions amb els catalans d'Amèrica i anuncià el propòsit del Govern de la Generalitat de concedir als catalans de Buenos Aires la biblioteca que tenen sol·licitada.

De seguit l'actriu Carme Boixadors va llegir una magnífica poesia de Gràcia B. de Llorenç: "A la nostra bandera".

El doctor Murillo regracià l'homenatge amb belles frases i es referí a l'obra que porten a terme per Catalunya els catalans exiliats.

L'últim de parlar fou el representant de la Unió Catalanista, senyor Roig i Pruna, i ho féu en un to vibrant de patriotisme per enaltir els rellevants mèrits dels patriotes homenatjats i els ideals alliberadors de la pàtria.

La bandera de l'Agrupació que apadrinaren la senyora Llorenç i el doctor Murillo, presidí la festa.

Fou un acte amarat de germanor i de catalanitat.

M. V.

Barcelona, setembre de 1934.

Catalanisme de pa sucat amb oli

TANT a Catalunya com a fora d'ella hi ha multitud de catalans que s'han fet catalanistes, nacionalistes i, àdhuc, separatistes, del 1931 ençà. En coneixem molts, d'ací i d'allà.

No ens referirem, però, a aquells germans nostres que, abstrets a aquests problemes de pàtria i llibertat, mai no s'havien preocupat d'esbrinar què hi havia de cert en allò que alguna vegada sentien a dir de pàtria catalana i pàtria espanyola, per als quals l'adveniment del règim automòmic ha estat una clariana benefactora que els va portant cap a la llum novíssima, esplendent, de la veritat i els fa veure, a poc a poc, la realitat d'una pàtria pròpia subjugada per un país o un Estat que fins suara els feien creure que era el llur. No, a aquests no els blasmaríem pas; ben al contrari: els respectem i comprenem perfectament el miracle que s'ha operat en ells.

Però n'hi ha d'altres, molts, als quals el nou estat de coses creat a la nostra terra els ha induït a manifestar-se patriotes cent per cent. Els uns perquè hi han vist la possibilitat d'encalçar un lloc o empleu; d'altres perquè ja de natural són afectes a apropar-se, de sempre, al sol que escalfa més; d'altres perquè resulta fora de lloc i de temps mantenir al respecte idees contràries al catalanisme, essent catalans; tots, però, per pura conveniència.

I bé, tant a ací l'Argentina com a Catalunya hi ha una manera senzilla de conèixer el grau, els quirats o la qualitat del catalanisme d'aqueixos individus. I, tanmateix, cal que es comenci de posar en pràctica per a distingir els autèntics dels fuls; els sincers, dels hipòcrites i vergonyants. És clar que no pretenem que hom faci la prova amb tots els amics i coneguts; fóra una tasca molt àrdua. Sí, però, que creiem indispensable de classificar a aquells qui, d'una manera o altre ocupen o pretenen llocs de responsabilitat, remunerats o honorífics, en les institucions catalanes, tant d'ací com d'allà.

Dir-se catalanista, nacionalista o separatista, és cosa molt fàcil. Esser-ne ja no ho és tant. Omplir-se la boca, gallejar d'ésser bon català, patriota íntegre i fidel a l'esperit immortal de la nostra nació, no costa pas gens; en canvi, demostrar-ho, palesar-ho, no pas tothom ho aconsegueix. D'ací que nosaltres quan ens trobem davant d'aquesta mena de gent que fa protestes de llur catalanisme, de llur amor i fidelitat a la pàtria, el primer que se'ns ocorre és de fer la prova de llur catalanitat i de llur sinceritat. I, si resulta adversa, ens guardem sempre de llurs actes i de llurs paraules.

Un bon punt de referència del patriotisme dels catalans és l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana. La modicitat de la quota de soci fa que tothom pugui figurar als seus rengles, pobres i benestants. Un altre punt de referència és la premsa catalana. El que es vana d'ésser catalanista o, simplement, bon català, ha d'afavorir l'ensenyament o la premsa nacional i, a la mesura de les seves forces, tot el que signifiqui cultura o espiritualitat catalana. Per exemple: a Catalunya, un català que no sigui soci de la Protectora o no estigui abonat a un diari escrit en el seu propi idioma, no pot ésser bon català; no pot ésser catalanista, o nacionalista o separatista. Tanmateix no som pas gaire exigents, ens sembla.

Pel que toca als catalans allunyats de la pàtria, podríem dir el mateix. L'ajut a l'obra de la Protectora i l'abonament a diaris o periòdics catalans és el mínim que podem exigir d'aquells qui es diuen catalanistes.

En coneixem tants, però, de "patriotes", de "catalanistes" i "nacionalistes" que, àdhuc pretenen orientar la col·lectivitat ací a Buenos Aires, i no són de la Protectora, ni de cap diari o periòdic català, ni figuren a les llistes de cap entitat catalana! I el més pintoresc d'això és que alguns d'ells es permeten criticar tot allò que fan els altres, els periòdics i les entitats.

En coneixem d'altres que són catalanistes —i se n'ufanen com el paó, gallardament,— mentre les coses rutllen i ningú no els en demana la prova, però bon punt un esdeveniment els posa en situació de demostrar-ho, s'acoquinen, amaguen el cap sota l'ala, com l'estruç, i s'ajupen com esclaus a la primera insinuació de l'enemic, ja sia per manca de convicció o per un miserable plat de llenties. El diumenge dia 6, proppassat, mentre a Catalunya els nostres germans es batien en les barricades i vessaven llur sang generosa per la nostra lllibertat i per la nostra dignitat de catalans, ací a l'Argentina uns "catalanistes" negaven la mare i parodiaven Ponç Pilat.

Paraules? Són els fets allò que dóna fermança de la integritat o feblesa dels homes.

Curs de català per correspondència

NOVAMENT la Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana ofereix avinentesa d'aprendre a escriure el català a tots aquells compatricis que ho desitgin.

La repetició del curs que va donar l'any passat obeeix a dues finalitats lloabilíssimes: atendre el prec d'alguns connacionals interessats a inscriure's-hi i prosseguir la seva obra de divulgació de la nostra llengua.

Les condicions i normes per les quals es regirà el curs de català per correspondència són les següents:

I. — Des del 1er. d'octubre ha quedat oberta la inscripció per a un Curs de Català per Correspondència al qual poden prendre part tots els catalans i fills de catalans, siguin o no siguin socis d'institucions catalanes. El dia 14 de novembre es tancarà la inscripció.

II. — El curs serà donat gratuïtament, però caldrà abonar, en inscriure's, $ 5.— per a despeses de franqueig. Els qui resideixin a la capital podran passar a retirar la papereta d'ingrés a l'estatge de la Delegació: Rivadavia, 3636, tots els diumenges de 4 a 7 de la tarda, i els dimecres de 10 a 12 de la nit. Els residenciats a fora podran enviar l'import de la quota d'inscripció en segells de correu, o en gir postal a l'ordre del Sr. Lluís Ruiz-Folguera (tresorer de la Delegació).

III. — El curs complet constarà de 21 lliçons i es practicarà una lliçó per setmana.

IV. — La Comissió d'Ensenyament donarà sortida a la primera lliçó el dimecres dia 14 de novembre propvinent.

V. — Els alumnes hauran de fer els exercicis que s'indiquin en la lliçó i trametre'ls a Rivadavia, 3636, Buenos Aires. Cal tenir present que hauran d'arribar abans del dimecres de cada setmana.

VI. — La Comissió d'Ensenyament es reunirà tots els dimecres, revisarà els exercicis rebuts, els corregirà i els retornarà als alumnes acompanyant-los la lliçó següent.

VII. — Les lliçons o exercicis que no arribin a la Comissió d'Ensenyament abans del dimecres, no podran ésser cursades fins la setmana següent.

VIII. — L'alumne que deixi d'enviar els exercicis corresponents a cinc lliçons (consecutives o alternades), quedarà automàticament eliminat del Curs.

Noticies

PER LA CULTURA CATALANA. — S'està preparant a Buenos Aires la realització d'un acte importantíssim a favor de la cultura popular del nostre poble.

És de tothom coneguda la tasca que l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana desenvolupa a la nostra terra per a elevar el nivell intel·lectual dels catalans i fer-los forts i conscients en l'amor a la pàtria. En aquest sentit subvenciona i crea escoles, convoca concursos pedagògics, edita llibres i material escolar i s'ocupa preferentment de tot el que té relació amb l'ensenyament a base de l'idioma matern.

Ultra aquesta obra, cada istiu organitza Colònies d'infants escolars elegits entre aquells que més ho necessiten per la salut del cos i que estan privats dels mitjans indispensables per a una sortida al camp o a la platja. Les Colònies de la Protectora són populars i es distingeixen per la seva organització. Els catalans ací residenciats contribueixen cada any a facilitar aquest benifet vital als infants de la nostra terra.

Per a continuar aquesta obra intensament humanitària i essencialment patriòtica, la Comissió Delegada de la Protectora a Buenos Aires, amb la valuosa cooperació de les altres institucions de la col·lectivitat, està organitzant un festival que tindrà lloc el diumenge dia 18 del propvinent mes de novembre en el saló-teatre del Consejo Nacional de Mujeres.

El programa es desenvoluparà a base de la representació de la important obra en tres actes, original d'Enric Lluelles, "L'obstacle", i un festival de danses i cançons catalanes a càrrec, respectivament, d'un triat conjunt d'aficionats i de l'Esbart Infantil del Casal Català.

Donada la finalitat de l'acte i la importància artística del programa hom augura un èxit esclatant.

LA DECLARACIÓ DEL CASAL CATALA DE BUENOS AIRES. — L'actitud adoptada pel Casal Català el mateix dia de produir-se l'alçament de Catalunya, ha estat recolzada posteriorment per altres entitats de l'Argentina, com ho demostren els missatges que inserim a continuació.

Per telègraf:

"President Casal Català. — Bs. Aires.

" En coneixement de la declaració publicada per aqueix Casal Català afirmant el dret dels catalans a regir per si sols els destins de Catalunya, ens solidaritzem amb la proclamació de la tercera República Catalana i us enviem l'efusiva adhesió del Comitè "Nosaltres Sols", de Mendoza. — Roy-Buyé."

"Casal Català. — Buenos Aires.

" Felicitem entusiastament vostra resolució reafirmació nacionalista que confirmem ara més que mai.

" Pel Grup Nacionalista Català de R. P. Sáenz Peña: Pujol, secretari."

"President Casal Català. — B. Aires.

" El Consell Directiu de l'Associació Mutual Catalana "Germanor", de Mendoza, s'adhereix a la declaració formulada per aqueix Casal Català per coincidir amb la justa expressió del nostre sentiment patri. — Rodríguez, president; Quintí Sardà, secretari."

"President Casal Català. — B. Aires.

" Els membres de la junta permanent del Comitè "Independents!", de Rosario, ens adherim en un tot i en forma calorosa a la vostra patriòtica declaració. — Torres-Cort."

"Casal Català. — Buenos Aires.

" Felicito la vostra actitud. Visca Catalunya! L'ànima és nostra! — Miquel Vilà — Añatuya."

Per correu:

"Mendoza, 8 d'octubre de 1934.

" Els socis del Centre Català sotasignants, en comentari d'avui en l'estatge social, acorden solidaritzar-se amb les manifestacions nacionalistes fetes pel vostre Casal d'adhesió al moviment alliberador de la pàtria nostrada i publicades en la premsa argentina d'avui.

Ll. Dorca-Callís; L. Sardà-Torné, E. Pujol, J. Cucurella-Caulús, J. Verdaguer, J. M. Pascual-Escuté, G. C. Palmés, J. M. Guasch, Pere Ginesta, Martí Forn, Josep Sardà, J. Bertran, Alexandre Gras, J. Mas-Xarrié, Benet Farrés, J. Vilanova, Joan Gras, A. Samsó, P. Molins, J. Serra-Alzamora, R. Rodríguez-Roy, P. Pagès-Sunyol, J. Buyé, S. Badia, Josep Aymerich, J. Manén, Camps" (i altres signatures inintel·ligibles).

EL COMITE LLIBERTAT.— Aquesta antiga institució de lluita torna a la palestra amb motiu dels esdeveniments darrers a la pàtria, reorganitzat el seu consell executiu de la següent manera: M. Massó i Llorens, president; Ricard Abària, vice-president; Josep Payró, caixer; Pere Agustí, secretari; J. Andreu,

vice-secretari; Ernest Sunyer, vocal, i Francesc M. Masferrer, adjunt.

Aquest Comitè ha cursat els següents telegrames:

"President Consell Ministres.- Madrid.

"Assabentats dictatorial disposició prohibint ús llengua catalana a Catalunya, vulnerant Constitució i Estatut, el Comitè Llibertat, representant entitats patriòtiques catalanes totes Amèriques, protesta enèrgicament i anuncia posar a coneixement premsa mundial atropell dret. — Massó-Agustí."

* * *

"Ministre Treball. — Madrid.

"Vista disposició prohibint usar llengua catalana documents oficials Catalunya, patriotes de tota Amèrica confien amb vostra catalaníssima història i actuació durant període dictatorial, que l'esmentada disposició no pot prosperar amb ministre català. — Massó, president Comitè Llibertat."

LLIGA ESPIRITUAL DE LA MARE DE DÉU DE MONTSERRAT. — Aquesta institució formada pels catalans catòlics de Buenos Aires, ha celebrat les festes del Congrés Eucarístic amb diversos actes religiosos i, com a complement, organitzà un festival el proppassat dimarts dia 16, a la vetlla, dedicat als connacionals vinguts de la pàtria i d'arreu l'Argentina i països veïns, el qual festival va veure's sumament concorregut. Tigué lloc en el Teatre Cervantes.

L'eximi escriptor català, residenciat ací, Joan Torrendell, va llegir un discurs de benvinguda adreçat als pelegrins. De seguit un conjunt d'aficionats sota la direcció de Joan Sagalà, representà la comèdia en dos actes d'Eduard Coca i Vallmajor, "Gent d'ara". Un Esbart d'infants de la col·lectivitat va ballar algunes danses populars de la nostra terra. El doctor Francesc M. Masferrer, advocat i patriota, féu un parlament de comiat, i la Cobla Empordanesa tocà una tanda de sardanes que foren entusiastament ballades per nombrosos grups.

Una festa agradosa que constituí un bon èxit.

UN BELL GEST A IMITAR. — És el que acaba d'adoptar un compatrici residenciat a Posadas (Misiones), el senyor Jaume Pagès, el qual ha fet un donatiu de cinquanta pessos per a contribuir a l'obra de la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i ens ha atorgat l'honor d'enviar-nos la dita quantitat a nosaltres per a que la lliuréssim a qui correspongués. Se n'ha fet càrrec la Comissió Delegada de Buenos Aires.

L'OBRA DE LA PROTECTORA. — La comissió Delegada de la Protectora de l'Ensenyança Catalana a Santa Fe, ens comunica la feliç terminació del curset d'escriptura catalana que ha vingut dictant en l'estatge del Centre Català d'aquella localitat.

Fetes les proves consegüents, han resultat guanyadors dels premis establerts el senyor Oscar S. Mas, la senyora Maria G. de Mas i el senyor Lleó Colom, respectivament, tots els quals han fet donació de les respectives recompenses a favor de la Protectora.

CANVI DE JUNTA. - Hem rebut del Centre Català de Rosario un comunicat amb el qual se'ns assabenta que la Comissió Directiva d'aqueixa institució ha estat renovada per voluntat de l'assemblea que ha celebrat darrerament, i que ara resta integrada així: Antoni Santamaria, president; Macari Noguera, vice-president; Pere J. Martínez, secretari; Ramon Bonet, tresorer; Domènec Gusi, Josep Llonch, i Enric Vilar, vocals, i Amadeu Gras, síndic.

FONTANA I TRAVERSO
IMPREMTA • Bs. AIRES

MAI NO HEM ESTAT
IMPREMTERS;
SEMPRE
"IMPRESSORS"

FVNDADA EN MCMXX
CARRER MORENO, 1235
VN. TEL. 37 (RIVADAVIA) 6941

Confiteria Catalana

Oms

CERRITO 143	BMÉ. MITRE 2248	SARMIENTO 850	JURAMENTO 2380
U. T. 38, MAYO 4561 COOP. T. CENTRAL 2918	U. T. 47, CUYO 0909 COOP. T. CENTRAL 2919	U. T. 35, LIBERTAD 1572 COOP. T. CENTRAL 2920	U. T. 52, BELGRANO 0450

DIADA DE TOTS SANTS

Gran Assortit dels Tradicionals

PANELLETS

Vins:
D' ALELLA, MOSCATEL VELL i GARNATXA,
apropiats per als Panellets.

NEULES

de llimó i vainilla.

BORREGUETS

a $ 1.80 el quilo.

No oblidin els nostres

GELATS

Són immillorables.

"La Casa de los Tornillos"

Tot allò necessari per a Foradar, Roscar i Rectificar

CARGOLS de FERRO i BRONZE per a METALLS. **FILFERRO** d' ACER per a RESSORTS. **PEDRES** d' ESMERIL.

BULONS per a **AUTOMOBILS** de TOTES MARQUES. **FIBRA** en XAPES i BARRES.

Joan Russinyol
BUENOS AIRES

SARMIENTO i MONTEVIDEO
Unió Telef. 38. Mayo 1353
Unió Telef. 38. Mayo 6799
Coop. Telef. Central, 1350

Xocolata

"LA MARAVILLA"

d'alta qualitat i de sabor exquisit, com la de la nostra terra.

Fabricació de Bombons, Confits i Caramels.

Indústria Moderna

Josep Llurba

CONSTITUCION, 4245

U. T. 60 Caballito 4399 **BUENOS AIRES**

Dr. Joan Llorens

ADVOCAT

Esmeralda, 155

4art. pis

U. T. 35, Libertad 0474

BUENOS AIRES

Hores de Consulta

De 9 a 11 i de 18 a 19,30

TOTA MENA DE CONSULTES I D'AFERS JUDICIALS

Atén especial i gratuitament les consultes dels socis del Casal Català, els dimarts i dijous

Corresponsals a Barcelona, per Catalunya i Espanya:

Josep Gassiot i Magret

Joan Gassiot i Llorens

Advocats

IMPRENTA FONTANA - MORENO 1235, Bs. As.